

Borgerliga partier måste välja mellan S och SD

Dagens Nyheter den 21 juni 2017

Turerna runt regeringens skatteförslag visar att allianspartierna inte har kunnat bestämma sig för vilken dimension som är viktigast: höger-vänster eller internationalism-nationalism.

Allianspartierna har hotat med en misstroendeförklaring mot någon minister ifall regeringen lägger fram aviserade förslag om skattehöjningar. Detta reser ett antal frågor: om skatteförslagen, om det finanspolitiska ramverket och om de etablerade partiernas förmåga att hantera den politiska situation som Sverigedemokraternas starkare ställning innebär.

Skatteförslagen avser en begränsning av höjningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt, en ny flygskatt och högre beskattning av aktieutdelning från fåmansbolag. Jag delar kritiken mot särskilt de två första förslagen. Högre marginalsatt på arbetsinkomster minskar utbudet av arbetskraft och är därför ett ineffektivt sätt att öka skatteintäkterna. Flygskatten kan antas vara negativ för tillväxten men har bara begränsad klimateffekt. Det beror på att flyget omfattas av EU:s utsläppshandel. Minskade koldioxidutsläpp från svenskt flyg inom EU ökar därför utsläppsutrymmet för andra i motsvarande mån.

Ett argument för högre beskattning av fåmansbolag är att dagens regler delvis används för skatteundandragande när högt beskattade arbetsinkomster omvandlas till lägre beskattade kapitalinkomster. Men samtidigt påverkas företagande och sysselsättning negativt av regeringens förslag.

Det finns alltså goda argument för att inte genomföra de tre skattehöjningarna. Problemet är att allianspartiernas försök att stoppa dem försvagar det finanspolitiska ramverket. Detta byggdes upp under andra hälften av 1990-talet efter den ekonomiska krisen. Syftet var att förhindra att stora budgetunderskott skulle uppkomma igen. Överskottsmålet för de offentliga finanserna, det statliga utgiftstaket och det kommunala balanskravet är alla viktiga delar i ramverket. Men ett centralt inslag är också att riksdagen ska ta ställning till budgeten i sin helhet. Man ville undvika att budgeten blir ett resultat av ett antal enskilda skatte- och utgiftsbeslut utan något ställningstagande till det samlade utfallet. Ett ytterligare skäl var att underlätta för en minoritetsregering att få igenom en sammanhängande politik.

Allianspartiernas plan för att stoppa de aviserade skattehöjningarna bryter i praktiken – om än inte formellt – mot principen att riksdagen ska ta ställning till budgeten i sin helhet. Ett möjligt utfall är att budgeten försvagas därför att regeringen väljer att avstå från skattehöjningarna. Det är visserligen inte fråga om några stora belopp och på kort sikt är trovärdighetsförlusterna för finanspolitiken begränsade. Men risken är att alliansens agerande bidrar till en gradvis erodering av det finanspolitiska ramverket. En sådan har redan skett till följd av de upprepade avvikelserna från överskottsmålet. Ramverket riskerar att tas på allt mindre allvar ju längre i tiden vi kommer från 1990-talets statsskuldskris. Det vore mycket olyckligt.

Den traditionella konfliktdimensionen i svensk politik har varit längs en höger–vänsterskala. Sverigedemokraternas framgångar har adderat en ny dimension: den mellan nationalism och internationalism. Turerna runt regeringens skatteförslag är en följd av att de etablerade partierna inte kunnat bestämma sig för vilken dimension som är viktigast.

- Om borgerliga partier tycker att höger–vänsterdimensionen är viktigast, är någon form av samverkan med Sverigedemokraterna rimlig. Det var den väg som Moderaterna föreföll slå in på i januari.
- Om man i stället finner dimensionen internationalism–nationalism mest central, bör borgerliga partier i stället välja samarbete med Socialdemokraterna.

På sikt kan kanske Sverigedemokraterna – liksom tidigare Vänsterpartiet med sin kommunistiska bakgrund – förvandlas till ett mer normalt parti som andra kan samarbeta med. Det skulle i så fall följa utvecklingen i andra nordiska länder. Men vägen dit tycks vara lång. Då återstår bara blocköverskridande samverkan med Socialdemokraterna för de borgerliga partier som vill ha ett större inflytande än i dag. Det kräver förstås också kompromissvilja från Socialdemokraterna.

Det finns en förvånande paradox i svensk politik. Jämfört med många andra länder är skillnaderna i sakpolitik mellan borgerliga och socialdemokratiska (socialistiska) partier förhållandevis små. Samtidigt är blockpolitiken mer cementerad än i kanske något jämförbart land. Under hela efterkrigstiden – i 72 år från 1945 till i dag – har regeringen bestått av en koalition över blockgränsen i endast fyra år: samverkan mellan Bondeförbundet och Socialdemokraterna 1952–56.

Svenska politiker brukar uppfattas som mer pragmatiska och resultatnriktade än sina kollegor i andra länder. Därför framstår oförmågan till regeringssamarbete mellan borgerliga partier och socialdemokrater som svårförklarlig. Den verkar snarast spegla någon form av psykologisk låsning. Det borde vara hög tid att bryta den. Det gäller inte minst som det finns ett antal områden där blocköverskridande samverkan krävs för stabila och långsiktiga lösningar. Skattesystemet, bostadspolitiken, integrationen av utrikes födda och försvaret är uppenbara exempel.

Lars Calmfors